

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Työuran aikainen jatkuva oppiminen

Työryhmän alustavat ehdotukset

Sivistysvaliokunta 2.4.2024
Valtiosihteeri Laura Rissanen

- Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen edellyttää muutoksia niin työnantajilta, yksilöiltä kuin jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmältäkin.
- Vastuu työuran aikana suoritettavien opintojen aikaisesta toimeentulosta siirtyy aikaisempaa **enemmän yksilöille ja työnantajille sekä edellyttää nykyistä enemmän työn ohessa opiskelua**. Koska aikuiskoulutukseen johtavat syyt ja tilanteet ovat erilaisia, on työryhmä päättänyt esittämään joukon erilaisia, eri tarpeisiin sopivia ehdotuksia
- Ehdotukset jaettu neljään ryhmään:
 - 1) *Opintojen aikaiseen toimeentuloon liittyvät ehdotukset*
 - 2) *Työnantajiin ja työpaikkoihin liittyvät ehdotukset*
 - 3) *Koulutuksiin ja koulutusjärjestelmään liittyvät ehdotukset*
 - 4) *Matalasti koulutettuja ja heikossa työmarkkina-asemassa olevia koskevat ehdotukset*

Opintojen aikaiseen toimeentuloon liittyvät ehdotukset

1. Luodaan lainaperusteinen malli.

- Aikuisopiskelijoille kehitetään lainaan perustuva malli turvaamaan toimeentulo ajalta, jolta henkilö ei saa palkkaa. Malli voitaisiin toteuttaa myöntämällä aikuisopiskelijoille tukea opintojen ajalle opintolainan valtiontakauksen muodossa. Valtiontakaus voitaisiin myöntää esimerkiksi 10 kuukauden ajalle. Mallin kehittämiseksi tulisi määritellä esimerkiksi aikuisopiskelijan ikäraja ja/tai työllisyysehto, lainatakauksen määrä sekä muut ehdot, joiden perusteella lainatakauksen voisi saada.

2. Kehitetään opintotukea. Opintotukea voitaisiin kehittää työuran aikaisia opintoja tukeviksi esimerkiksi:

- Pidentämällä tuen kestoä korkeakouluopintoihin esimerkiksi 10 kuukaudella (lisätukikuukausien saamiselle voisi olla koulutus- tai työllistymistarpeeseen liittyviä ehtoja).
- Nostamalla opintotuen vuositulorajoja aikuisopiskelijoille (esimerkiksi suosimaan aikuisopiskelijoita siten, että ennen ja jälkeen opintojen ansaitut tulot eivät estäisi tuen saamista yhtä tehokkaasti kuin nyt estävät).

Työnantajiin ja työpaikkoihin liittyvät ehdotukset

3. Kasvatetaan työnantajien roolia.

- Mahdollistetaan oppisopimuskoulutukseen osallistuminen, hyödynnetään työllisyyspalvelujen yhteishankintakoulutuksia ja hankkitaan tilauskoulutusta korkeakouluilta ja hallitusohjelman mukaisesti tulevaisuudessa myös ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä.

4. Uudistetaan opintovapaalakia

- Tuodaan opintovapaalaki nykypäivään muuttunut toimintaympäristö huomioiden.
- Joustavoitetaan edellytyksiä, minkälaisiin opintoihin opintovapaata voidaan pitää.
- Selvitetään mahdollisuuksia opintovapaan pitämisestä osa-aikaisena ja opintovapaan jaksottamisesta.
- Selvitetään miten taloudellisia tukia ja opintovapaan oikeuksia ja velvollisuuksia säätelevät lait tukisivat toisiaan ja niiden säännökset olisivat nykyistä paremmin yhteen sovitettavissa, huomioiden aikuiskoulutustuen lakkauttaminen. Palkallisista opintovapaista sovitaan työnantajien ja työntekijöiden kesken, mutta niiden käyttöön kannustetaan.

Koulutukseen ja koulutusjärjestelmään liittyvät ehdotukset

5. Analysoidaan, kehitetään ja otetaan käyttöön työn ohessa toteutettavia opiskelumalleja.

- Selvitetään tällä hetkellä käytössä olevia työn ohessa opiskelun toimivimpia ja vaikuttavimpia malleja ja niiden kustannuksia.
- Parhaita malleja jatkokehitetään, pilotoidaan ja otetaan käyttöön Jotpan rahoittamissa ja hankkimissa koulutuksissa. Kehittämisessä otettaisiin huomioon myös opintojen aikaiset harjoittelut ja vuorotyötä tekevät.
 - Jotpa on aloittanut kehittämis- ja selvitystyön, ja pilotoi toimivimpia malleja syksyllä 2024 Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella. Mallien käyttöön ottoon 2025 tarvittaisiin lisärahoitusta.

6. Koulutuksen järjestäjät ja korkeakoulut mahdollistavat työn ohessa opiskelun.

- Erityisesti työikäisille suunnattujen koulutusten toteutuksessavarmistetaan, että niitä on mahdollista suorittaa työn ohessa, Koulutusten toteutusmallien kehittämisessä koulutuksen järjestäjät ja korkeakoulut voivat hyödyntää Jotpan pilotoinnin tuloksia.
- Hallitusohjelman mukaisesti edistetään oppisopimuskoulutuksen hyödyntämistä

Koulutukseen ja koulutusjärjestelmään liittyvät ehdotukset

7. Lisätään tutkintoja pienempien osaamiskokonaisuuksien tarjontaa ja niiden hyödyntämistä.

- Korkeakoulujen pienten osaamiskokonaisuuksien viitekehys julkaistiin joulukuussa 2023 ja pieniä osaamiskokonaisuuksia rahoitetaan markkinaehtoisesti. Jotpa pilotoi.
- Ammatillisen koulutuksen rahoitusmallia uudistetaan kannustamaan koulutuksen järjestäjiä tarjoamaan tutkintoa lyhyempiä osaamiskokonaisuuksia työelämän osaamistarpeisiin.

8. Kehitetään sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutusta ja ammatillista koulutusta

- Aikuiskoulutustukea on hyödynnetty erityisesti sosiaali- ja terveysalalla. Sosiaali- ja terveysalan, hallitusohjelman mukaiset kehitystoimet toteutetaan osana Hyvän työn ohjelmaa.
- Kasvatusalalla on pohdittava myöskin alakohtaisia ratkaisuja.

Matalasti koulutettuja ja heikossa työmarkkina-asemassa olevia koskevat ehdotukset

9. Kohdennetaan koulutuksia matalasti koulutetuille ja heikossa työmarkkina-asemassa oleville.

- Jotpan käytössä olevat molemmat rahoitusinstrumentit, valtionavustukset ja hankinnat, mahdollistavat kohderyhmittäisen kohdentamisen sellaisille ryhmille, jotka koulutuksesta eniten hyötyvät, kuten perusasteen varassa oleville ja muille koulutukseen vähemmän osallistuville.
- Jotpa on myös kerryttämässä tutkimustietoa siitä, millaisilla interventioilla koulutuksesta eniten hyötyvät saadaan osallistumaan koulutukseen enemmän. Tutkimuksellisen kokeilun tulosten käyttöönotto vaatii erillisen rahoituksen Jotpan toimintaan”.

10. Kehitetään ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen toiminnanohjausjärjestelmiä.

- Kohderyhmä tarvitsee usein enemmän tukea opintoihinsa. Ammatillisen koulutuksen oppimisen tukea kehitetäänkin osana oppimisen tuen uudistusta, jotta opiskelijat saisivat tarvitsemaansa tukea ja ohjausta opintojen aikana.

Mitä seuraavaksi?

- Työryhmän toimeksianto päättyi maaliskuun lopussa
- Loppuraportti luovutetaan työministeri Satoselle, valtioneuvosto voi ottaa sen jälkeen kantaa, mitä ehdotuksia lähdetään viemään eteenpäin
- Osa ehdotuksista vaatii etenkin rahoituksen osalta lisäselvityksiä